

52246

GRAD

Balada.

Spisal

Janko Leban.

1886.

Tiskal in založil L. Kordeš, Maribor.

GRAD

Balsda.

Janko Doban.

Printed in Kralupy, by Kralupsky Tiskarny.

GRAD.

Balada.

Spisal

Janko Leban.

1886.

Založil J. Leon-ov naslednik: L. Kordeš v Mariboru.

52246

Tiskal Lav. Kordeš.

030055 854

Stoji mi grad tam bliz' vasi,
Nedaleč mu je božja njiva,
Zaprta okna in durí
So mu, v njem nihče ne prebiva.

Če mora, ko stori se noč
Vaščanec iti mimo gráda,
Se prekrižava v njega zroč,
Ter mrzla groza ga popáda!

Zakaj li se bojé ljudjé?
Li straši v gradu morebiti?
O tem nam právljica pové,
Ki hočem tu jo ponoviti!

Minilo let je štiri sto,
Kar živel v njem je grof brezvéren,
Ošaban mož je bil zeló,
Njegov imetek neizméren.

Imél nij žene ne strok,
A pač prijateljev obilo;
Nij veroval, da je en Bog,
Nij vér'val, v Majko Božjo Milo!

Nij vér'val v pekel, ne v nebó,
Ne to, da duša je neumróča,
Krščansko veróvanje to
Mu bila, oh, je bedastoča!

~~~~~

Čez usta mu molitvica
Nikoli nij prišepetála,
Pač mnoga grozna klétvica
Mu zrake je pretresovála.

~~~~~

Čez dan hojeval je na lov
S prijatli v gozde nad divjino,
Zvečer prihajajoč domov
Imévali so pojedino.

~~~~~

In pili so, plesáli so
Pri sladkih glasih glasovira,
Dekleta objemáli so
Do zarje nij jim bilo míra.

~~~~~

Nekóč — bil lep je letni dan —
Grof pride mimo mirodvóra;
Kedó leži tu pokopan?
To s spemeníkov brati mora!

~~~~~

In grof vstopi v božji vrt
Od groba hodi mi do groba,
Na križe pógled mu je vpert,
Krog usten mu igra grenkóba!

„Kot mrtvih teh — osoda nas
Enaka čaka prenemila!
Oj grozna misel: pride čas,
I mene zemlja bo pokrila! . . .“

In zaječavši grof takó
Zadene z nogo ob trdino,
Nevoljno va-njo vpré oko,
Zadel se bil je ob — črepino:

Srdu v obraz zapeče mi,
Od sebe cebne mi lobánjo
Ter v srdu svojem reče mi
Sé zaničljivostjo vsakdanjo:

„Trdó umreti je zarés,
A s smrtjo konec je trpenja:
Jaz vem, nij pekla, ne nebes,
In nij posmrtnega življenja!

A če bi vender kaj biló
Dokaži mi, mrtvaška glava!
Pri meni danes zvečer bo
Velika in krasná zabava.

Tedaj le v goste pridi k nam,
Če res še onkraj groba žiješ;
Refoška polhen je moj hram,
Le pridi, da se ga napiješ!

A, če Boga in raja nij,
Če pekla nij in vic mučecih,
Naj grom in strela gonobi,
Kar farjev ljudstvo je slepečih!“ —

Takó brezvéрни grof je klel,
Kjer mrtvi spijo smrtno spanje,
Potem pa je domov odšel
Na krasno svoje stanovanje. —

Stori se noč; z nebá svetli
Prekrasnih zvezd se brezi broja,
Po vasi mirno vze že spi,
Le v gradu tamkaj nij pokaja!

Razsvetljena mu okna so,
A iž odičene dvorane
Hremenje udarja na uhó
Vesele družbe, ondu zbrane.

~~~~~

Vmés pa muzika doni,
Vesele igrajoč komáde,
In družba v krogu se vrti,
Plemijči in pa deve mláde. —

~~~~~

Ko nekaj ur plesali so,
Prijazno grof prevabi goste;
„Gospoda z manoj naj gredó,
Da dobro pogosténi boste!“

~~~~~

In družba, ljubko se smeje,
Gré ž njim v sobano mi jedilno,
Z jedjo in pilom támo se,
Postrezalo je kaj obilno!

~~~~~

Kakó zvené, kako zvené
Kozarci polni in kipeči!
Obrazi gostom se žaré
In sijejo v veliki sreči!

~~~~~

A pózor zdaj! Vse vtihne mi,
In izza mize grof ustane,
Krepkó čisto ogovori
Prijatle, goste ondu zbrane.

„Prijatli in prijatlice,
Srčnó pozdravljeni bodite!
S prihodom svojim mi srcé
Vsekdár zeló razveselite!

Da vábljencev pa nekedó
Nij prišel sim na veselico,
To žali me hudó hudó,
Povem, gospoda, vam resnico!“

„„Kedó nemamež je le-tá?““
Vse v eni sapi povprašuje;
A grof se ljubko nasmehljá
In v šali potle nadaljuje:

On, ki ga tukaj nij nocoj,
Že davno nehal je živeti, —
Čemú strmite? vse vam koj
Natanko hočem razsodéti!

Šel davi sem na „božji vrt“,
Mej križevjem sem se sprehajal,
Spomin prežalosten na smrt
Sè silo vso me je navdajal.

In, ko sprehajam se takó —
Le čujte mojo zgodovino!
Nehótamo zadel z negó
Trdó ob neko sem — črepino!

Zaradi tega zlovolján
Pred njo srdito se postavim
Ter jako resen in srčan
Naslednjé jēj besede pravim:

Trdó umreti jé zarés,
A s smrtjo konec jé trpenja,
Jaz vem, nij pekla ne nebes,
In nij posmrtnega živjenja!

A, če bi vender kaj biló,
Dokaži mi, mrtvaške glava!
Pri meni danes zvéčer bo
Velika in krasná zabava.

Tedáj le v goste pridi k nam,
Če res še ónkraj groba žijješ,
Refoška polhen je moj hram,
Le pridi, da se ga napiješ! —

In žal mi je, mrliča nij!
Pač nij nebes, ne vic, ne pekla!
Tu rajajmo in pijmo mi,
Tam sladka kaplja ne bo tekla!“

„„Da, da! na zdar še mnogo let!““
Zaóri divjé družba zbrána
Kozarcev čuje se žvenkét
Hromenja trese se dvorana.

Vrstita se dovtip in sméh
Zbog gosta, ki nij hotel priti,
Neskáljéna radóst v očéh
Vsej družbi sijé plemeniti.

A čuj! kaj to je bilo? . . . nič!
Ne, ne! jaz nijsem se preváril:
Mrtvašk zapel in junaj ptič,
S perutima krepkó je vdáril!

In kaj še ta vihár strašán
Mi združen s ploho jel jé rjuti?
V sobani vtihne krik glasán,
Gospoda plašna nekaj sluti! . . .

~~~~~

Grofovski obledi gospod,
Mirú mu misel ta nij dela:
Kaj, ko mrličev bi prihód
Ta známenjá oznanjevála? . . .

~~~~~

A précej mine strah ga ta,
Brezverni grof se potolaži,
„Zaprte duri so, in psa
Za durmi zunaj sta na straži!“

~~~~~

In čaše zopet zazvené,
In rádost bolj in bolj še vžiga,
Naj zunaj življi le besné
To naše družbe več ne briga! —

~~~~~

Toda, o groza! o gorjé!
Na stežaj vrata zdaj odpro se,
Obrazi gostom obledé,
Vsi k vratom ózrejo plahó se.

~~~~~

Pojáv veselja vtihne vsak,
Srcé je slednji trepetalo:
Na vratih stal je mošk kostnják,
Zavit do vráta v črno haló!

In glej, mrtvaška glava ta
Nij grofu bila mi neznána:
S pokopališča je bilá
Od njega davi še psovana!

Spoznávši to, obupen krič
Zažene plemič trepetaje;
A k mizi stopi zdaj mrlič
Resnó tako besedovájé:

„Čemu li se bojiš, bedak,
Plemenitaška ti pustoba!
Saj sam povábil si me v znak,
Da sê živejem ónkraj gróba!

In prišel sem! . . . A ti ne daš
Mi ne stolice, ne pijače?
Oh, vidim dobro, trepetaš,
• Srcé je tebi palo v hlače!

Kaj ne, to čudno se ti zdi,
Kakó li sim zamorem priti?
Kaj mórejo vse dúri, psi,
Zapreke nam ne more biti!

Ker znaj, nebeški sam vladar
Duhóvom moč skrivnosto dava;
Todá dovolj v tem, da stvar
Sedáj mej sabo poravnáva!

Zdaj, ko me vidiš tukaj ti,
Verjel v nebó boš, vice, pékel.
Oj, s smrtjo dúši konca nij,
To pomni vsak, kar tu sem rekel!

A vrhu tega vsém povém,
Nikár se z Bogom norčevati!
Števanje svetim vsem rečem,
A mrtvim dajte mirovati!

Brezverni grof, ti prehudó
Bogá razžalil si in méne;
Zató pri priči naj ostró
Te kazen tukaj-le zadene!“

In izustivši stavke té
Mrlič po zraku z roko švigne,
Zagrabi grofa za vlasé
Ter kvišku ga kot péro dvigne!

Potem z orjaško ga močjój
Na tla zeló srdito vrže,
Da straha in bolésti koj
Živenja nit se grofu vtrže. — —

A zdajci družba zakriči,
Od groze bleđa kakor stena
In pred mrliča se spusti
Jokájé milo na koléna:

„O, n a m zanesi vsaj, mrlič,
Dovolj, da énega si umóril;
Mi krivi nijsmo vséga nič,
Če smo, nas vsak se bo pokóril!“

„Naj bode toraj milost vam,
A v istini se spokorite!
Todá sim notri v ta-le hram,
Nikoli več mi ne hodite!

In, kamor koli pridete,
Takó povsod ljudi učite:
Le z Bogom se ne šálite,
Pri miru mrtvece pustite!“

In rekši to, izgine mi
Mrlič kaznilec iz dvoràne,
Nevihta zunaj se umiri
Gradu se spraznejo sobane.

A grad še danes mi stoji,
Nedaleč mu je božja njiva,
Zaprta okna in duri
So mu, v njem nihče ne prebiva.

Če mora, ko stori se noč
Vaščanec iti mimo gráda,
Se prekrižáva v njega zroč' —
In mrzla groza ga popáda.

A ljudstvo še današnji dan
O brezibožnem grofu právi
Ter prilično ga vsak selján
V izgled svarilen deci stávi.

